

25 ינואר, 2012

א.ג.נ.,

הנידון: עבודת נוער וחוק עבודת הנוער תשי"ג-1953

חוק עבודת נוער, התשי"ג-1953 (להלן: "החוק") המובא להלן קובע תנאים מסוימים אשר מאפשרים להעסיק נוער כשכירים.

בדיקות רפואיות (סעיף 11 לחוק)

עובד מגיל 16 ועד 18 חייב להיבדק אצל רופא משפחה, ולהביא אישור רפואי המתיר את העסקתו. לאחר מכן יש לפנות ללשכה לתעסוקת נוער עם האישור על מנת לקבל פנקס עבודה.

פנקס עבודה (סעיף 28 לחוק)

על העובד לקבל פנקס עבודה מטעם שירות התעסוקה, אשר ישמר אצל המעביד כל עוד העובד מועסק אצלו. בקשה לקבלת פנקס עבודה כזה יכולה להתבצע גם מטעם המעביד.

גיל עבודה (סעיף 2 לחוק)

1. 14-15 - העסקה תותר במהלך חופשת לימודים רשמית.
2. 15 - החוק מגביל את המקרים בהם ניתן להעסיק במהלך שנת הלימודים ילד אשר מלאו לו 15. " ילד שמלאו לו 15 שנה וחל עליו לימוד-חובה לפי חוק לימוד חובה, תשי"ט-1949, לא יועבד אלא אם נתקיים אחד מאלה:
 1. הילד עובד כחינוך כמשמעו בחוק החניכות.
 2. (בוטל).
 3. ניתנה לגבי הילד הוראה לפי סעיף 5(ב)(1) (ס) לחוק לימוד-חובה, תשי"ט-1949 רוצה לומר כי קיימת הוראה (לפי חוק לימוד חובה), לפיה השר משוכנע שאין הילד או הנער מסוגל ללמוד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר.
 4. מפקח מטעם משרד החינוך והתרבות אישר כי הילד השלים חינוך-חובה בתקופה קטנה מתקופת הלימוד המתאימה לגילו. "

שעות עבודה (פרק חמישי)

1. שעות העבודה ליום עבודה הינו 8 שעות ביום ותשע שעות ביום לשבוע עבודה בן 6 ימים ולשבוע עבודה בן 5 ימים בהתאמה. בימי שישי וערב חג - עד 7 שעות.
2. שעות נוספות - עבודה בשעות נוספות אסורה.
3. שעות עבודה מותרות בשבוע - עד 40 שעות בשבוע.
4. עבודת לילה - אסורה (למעט חריגים בהיתרים מיוחדים).
עד גיל 16 - ובלבד שחוק חינוך חובה חל עליו שעות העבודה הינם מ- 08:00 עד 20:00.
מעל גיל 16 - שעות העבודה הינם מ- 06:00 עד 22:00.
5. משרד התמ"ת מחייב את המעביד לערוך רישום מדויק של שעות העבודה של העובד, במידה והרישום נעשה באמצעי שאינו מכני או אלקטרוני (כמו שעון נוכחות), יש לאשר את רישום שעות העבודה בסיומו של כל יום עבודה, בחתימה של הנער והמעביד.

עבודה במנוחה שבועית (סעיף 21 לחוק)

עבודה במנוחה שבועית אסורה. המנוחה השבועית תכלול לפחות שלושים ושש שעות רצופות ותכלול את יום השבת (ליהודי), ולגבי מי שלא יהודי את יום השבת או את יום ראשון או את יום שישי.

שכר מינימום

- תעריף שכר מינימום לעובד, מהווה אחוז מסוים ממנו, בהתאם לגילו:
1. עד גיל 16 - תעריף שכר מינימלי של 70% משכר המינימום במשק (16.59 ש"ח).
 2. גיל 17 - 16 - תעריף שכר מינימלי של 75% משכר המינימום במשק (17.77).
 3. גיל 18 - תעריף שכר מינימלי של 83% משכר המינימום במשק (19.67).

שכר המינימום בחודש ינואר 2012 הינו 4,100 ש"ח ולשעה 22.04 ש"ח.

חופשה שנתית (סעיף 27 לחוק)

חוק חופשה שנתית מזכה את העובד ב- 18 יום, לכל שנת עבודה. רוצה לומר כי בעד ארבע השנים הראשונות לעבודה, זכאי הנער ל- 18 ימי חופשה בשנה להבדיל מ- 14 יום המגיעים לעובד מעל גיל 18.

תנאי העבודה

1. **הפסקות (סעיף 22 לחוק) -** במידה ויום העבודה עולה על 6 שעות - הפסקה בת 45 דקות לפחות, מתוכה 30 דקות של הפסקה רצופה.
במידה ויום העבודה הינו יום שישי וערבי חג - הפסקה בת 30 דקות לפחות.
* במהלך יום העבודה, זכאי העובד להפסיק את עבודתו לשם שימוש בחדר שירותים, בהתאם לצרכיו, וזמן זה יהווה חלק משעות עבודתו.
** ההפסקה לא נכללת במכסת שעות העבודה ובלבד שהעובד אינו נדרש להישאר במקום העבודה בעת ההפסקה על ידי מעבידו.
2. **הודעה לעובד על תנאי העסקתו -** יש למסור לעובד הודעה על תנאי עבודתו בהתאם לחוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), וזאת תוך 7 ימים מהיום בו החל לעבוד אצל המעביד. החובה למסור הודעה כאמור, חלה גם לגבי שינוי בתנאי העסקה (ראה גם חוזר בדבר הודעה לעובד).

מס הכנסה

הכנסתו של העובד חייבת במס הכנסה רגיל אולם אם העובד בגילאים 16 עד 18 הוא זכאי לנקודת זיכוי נוספת.

ביטוח לאומי

עובד עד גיל 18 פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי ומס בריאות, ולפיכך אין ניכוי משכר העובד. אולם, המעסיק חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי לפי האחוזים הבאים:
השכר אשר עד 60% מהשכר הממוצע במשק 0.38%.
השכר אשר מעל 60% מהשכר הממוצע במשק 0.93%.

בכבוד רב,

ששי זכאי,

רואה חשבון (משפטן)

חוק עבודת הנוער תשי"ג-1953

פרק ראשון – מבוא

1. פירושים

(א) בחוק זה –

"ילד" – מי שעדיין לא מלאו לו 16 שנה.

"צעיר" – מי שמלאו לו 16 שנה אך עדיין לא מלאו לו 18 שנה.

"נער" – ילד או צעיר.

"הורים" – לגבי נער, לרבות אפוטרופוס של הנער וכל מי שהנער נמצא ברשותו, פיקוחו, או בהשגחתו.

"מפקח עבודה" – מפקח כמשמעותו בפקודת מחלקת העבודה, 1943.

"מפקח עבודה אזורי" – מפקח עבודה שנתמנה על ידי שר העבודה להיות מפקח עבודה אזורי.

"פנקס עבודה" – פנקס שהוצא על פי סעיף 28.

"רוכלות" או "התעסקות ברוכלות" – מכירה או הצעת מכירה, וכן שירות או הצעת שירות, ברשות הרבים, במקום ציבורי או מבית לבית.

(ב) לענין חוק זה רואים נער כמועבד ואת מי שהנער עובד אצלו רואים כמעבידו אם הנער עובד –

(1) אצל הוריו – בעבודה שהיא לצורך עסקם או משלח-ידם, להוציא עבודה ארעית שלא בתעשייה ועבודה חקלאית במשק של ההורים.

(2) אצל אדם אחר – בין כעובד ובין כחניך.

(3) בכל מפעל שהעבודה בו אינה לסיפוק צרכיו בלבד אף אם אינה לשם עסק או לשם ריווח, ובכלל זה במקום שהוכרז על ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית.

פרק שני – גיל עבודה ועבודות אסורות

2. גיל עבודה לילד

(א) לא יועבד ילד שעדיין לא מלאו לו 15 שנה.

(ב) ילד שמלאו לו 15 שנה וחל עליו לימוד-חובה לפי חוק לימוד-חובה, תש"ט-1949, לא יועבד אלא אם נתקיים אחד מאלה:

(1) הילד עובד כחניך כמשמעותו בחוק החניכות, תשי"ג-1953

(2) (בוטלה).

(3) ניתנה לגבי הילד הוראה לפי סעיף 5(ב)(1)(ם) לחוק לימוד-חובה, תש"ט-1949.

(4) מפקח מטעם משרד החינוך והתרבות אישר כי הילד השלים חינוך-חובה בתקופה קטנה מתקופת הלימוד המתאימה לגילו.

(ג) שר העבודה רשאי להתיר העבדת ילד שמלאו לו 14 שנה וניתן לגביו פטור לפי סעיף 5 לחוק לימוד-חובה, תש"ט-1949. היתר על פי סעיף קטן זה יכול היות כללי או מיוחד.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) יהיה מותר – עד ראשית שנת הלימודים תשל"ג – להעביד ילד שמלאו לו 14 שנה אם לימוד-חובה לפי חוק לימוד-חובה, תש"ט-1949, לא הוחל לגביו.

2. עבודה בחופשת לימודים

(א) ילד שמלאו לו 14 שנה מותר להעבידו בתקופת חופשת-לימודים רשמית, על אף האמור בסעיף 2.

(ב) הוראות חוק החניכות, תשי"ג-1953, לא יחולו על העבדה כאמור בסעיף קטן (א).

3. גיל רוכלות לילד

(א) לא ירכול ילד שעדיין לא מלאו לו 15 שנה אלא על פי היתר, (ב) שר העבודה רשאי להתיר רוכלות לילד אף אם עדיין לא מלאו לו 15 שנה, אם בשים לב למצבו הכלכלי של הילד ימצא לנכון לעשות כן.

4. היתר עבודה למען אמנות

(א) שר העבודה רשאי להתיר, התרת-שעה, העבדתו של ילד שעדיין לא מלאו לו 15 שנה, על-מנת שישתתף בהופעה אמנותית, אם לדעת השר, רצוי לעשות כן.

(ב) שר העבודה יקבע להתיר כזה את התנאים הדרושים, לדעתו, על מנת לשמור על בריאותו של הילד, להבטיח את התפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית, ועל מנת להבטיח מנוחה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו. ורשאי הוא לקבוע תנאים אחרים להתיר.

7. גיל מיוחד לעבודות מסוימות

שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, כי נער שעדיין לא הגיע לגיל פלוני לא יועבד בעבודה פלונית, אם, לדעתו, עלולה העבודה לפגוע בבריאותו, בשלומו או בהתפתחותו הגופנית, החינוכית, הרוחנית או המוסרית של הנער, אף אם העבדתו אינה אסורה על פי הסעיפים הקודמים.

פרק שלישי – בדיקות רפואיות

8. מוסד רפואי מוסמך ורופא מורשה

(א) לענין פרק זה מוסד רפואי מוסמך הוא –

(1) לשכה מחוזית של משרד הבריאות.

(2) מוסד ששר העבודה, לאחר התייעצות בשר הבריאות, הסמיכו לכך.

(ב) בדיקה רפואית על פי פרק זה תיעשה בידי רופא שהרשה לכך שר הבריאות בהרשאה אישית או בהרשאה לסוג רופאים. לרופא שהורשה כאמור ייקרא להלן "רופא מורשה".

(ג) הודעה על הסמכת מוסד רפואי ועל הרשאה לסוג רופאים לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

10. סדרי בדיקה רפואית

שר העבודה רשאי, לאחר התייעצות בשר הבריאות, לקבוע, בתקנות, הוראות בדבר עריכתן והיקפן של בדיקות רפואיות על פי פרק זה.

11. בדיקה רפואית יסודית

(א) לא יועבד נער ולא ירכול, אלא אם נבדק בבדיקה רפואית יסודית ואושר, על ידי מוסד רפואי מוסמך על סמך דין-וחשבון של הרופא המורשה שבדק אותו, כמתאים מבחינה רפואית לאותה עבודה או התעסקות.

(ב) נער שלא עבד תקופה ממושכת, לא יועבד אלא אם נבדק, סמוך לפני שהוא מתחיל לעבוד מחדש, בבדיקה רפואית יסודית ואושר כאמור.

תקופה ממושכת היא –

(1) לגבי עבודות שייקבעו בתקנות, לאחר התייעצות בשר הבריאות, כעבודות

מסוכנות – ששה חדשים.

(2) לגבי עבודה אחרת – שנה אחת.

- (ג) אישור על פי סעיף זה יהיה לעבודה מסויימת או להתעסקות ברוכלות מסויימת או לסוג התעסקויות או עבודות בדומה להן מבחינת סיכון הבריאות והמאמץ הגופני הנדרש מהנער, ויכול הוא להיות מותנה בתנאים ומוגבל בזמן לשם נסיון. האישור יירשם בפנקס העבודה של הנער.
- (ד) שום אישור על פי סעיף זה לא יחול אלא בתום ששה חדשים לאחר תחילת תקפו של חוק זה.
- (ה) האישור על פי הסעיפים הקטנים (א) ו-(ב) לא יחול לגבי נער שלפי הרשום בפנקס העבודה שלו הועבד ביום תחילת תקפו של חק זה בעבודה שלא נקבעה כעבודה מסוכנת על פי סעיף קטן (ב) (1).

11 עבודה זמנית

שר העבודה רשאי להתיר לנער, בכפוף להוראות סעיף 2, לעבוד תקופה שלא תעלה על שלושה חדשים בעבודה שקבע בהיתר שאינה מסכנת את הבריאות ואינה כרוכה במאמץ גופני קשה, אם ניתן מאת הרופא המטפל אישור רפואי להעבדתו של הנער באותה עבודה; היתר לפי סעיף זה יכול שיהיה כללי או מיוחד.

12 ביקורת רפואית חוזרת

- (א) לא יועבד נער ולא ירכול, בלא שנבדק בדיקה רפואית חוזרת –
- (1) אם הוא עובד בעבודה שנקבעה בתקנות על פי סעיף 11(ב) כעבודה מסוכנת - אחת לששה חדשים.
- (2) אם הוא עובד בעבודה אחרת או רוכל – אחת לשנה.
- (ב) מפקח עבודה אזורי רשאי לדרוש, בהודעה בכתב לנער שהעתק ממנה נשלח למעבידו ולהוריו, שהנער ייבדק בדיקה רפואית חוזרת, תוך הזמן שנקבע בהודעה.
- (ג) על סמך דין וחשבון של הרופא המורשה שערך בדיקה רפואית חוזרת על פי סעיף זה, ירשום המוסד הרפואי המוסמך, בפנקס העבודה של הנער, כל הגבלה וכל שינוי לרעה במצב בריאותו של הנער, ויביא אותם לידיעת ההורים, המעביד, נציג ארגון הנוער העובד שבו חבר הנער, לשכת העבודה לנוער כמשמעותה בחוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959, ומפקח העבודה ומפקח החניכות האזורי כמשמעותם בחוק החניכות, תשי"ג-1953.

13 הודעה על תוצאות בדיקה רפואית

- (א) העלתה בדיקה רפואית על פרק זה, כי –
- (1) הנער אינו מתאים מבחינה רפואית לעבודה שבן-גילו מתאים לה, בדרך כלל.
- (2) הנער אינו מתאים מבחינה רפואית לעבודה בה הוא מועבד או להתעסקותו ברוכלות.
- (3) העבודה בה מועבד הנער או התעסקותו ברוכלות משפיעה לרעה על מצב בריאותו – ימסור המוסד הרפואי המוסמך הודעה בכתב למפקח עבודה אזורי.
- (ב) פקח העבודה האזורי ישלח העתק של ההודעה לאחד מהורי הנער, ואם נאמר בהודעה שהנער אינו מתאים לעבודה בה הוא מועבד, יישלח העתק גם למעבידו של הנער וללשכת-העבודה הכללית שבאזוריה הוא מועבד.

14. איסור העבדה לאחר קבלת הודעה

קיבל המעביד העתק הודעה בהתאם לסעיף 13, יחדל להעביד את הנער תוך עשרה ימים מיום קבלת ההודעה, או תוך זמן קצר יותר שנקבע על ידי מפקח העבודה האזורי, בעבודה שאליה מתייחסת ההודעה או בעבודה הדומה לה מבחינת סיכון הבריאות או המאמץ הגופני הנדרש מהנער.

15. איסור רוכלות לאחר בדיקת ביקורת

העלתה בדיקה רפואית על פי סעיף 12 שנער אינו מתאים מבחינה רפואית להמשיך בתעסוקתו ברוכלות, יחדל הנער, תוך ארבעה-עשר יום מתאריך הבדיקה, לעסוק באותו ענף הרוכלות או בענף-רוכלות הדומה לו מבחינת סיכון הבריאות או המאמץ הגופני הנדרש מהנער.

16. בדיקה רפואית עד גיל 21

- (א) מועבד אדם שעדיין לא מלאו לו 21 שנה, והוא מועבד בעבודה שיש בה סיכון מיוחד לבריאות – חלות לגביו הוראות פרק זה והוראות הפרק הששי, כאילו היה נער.
(ב) שר העבודה יקבע, בתקנות, לאחר התייעצות בשר הבריאות, את העבודות שיש בהן סיכון מיוחד לבריאות לענין זה.

פרק רביעי – הדרכה בבחירת מקצוע

17. פירושים

בפרק זה,

"הדרכה בבחירת מקצוע" - ההדרכה הניתנת לנער בבחירת מקצוע או להתקדמותו במקצוע, בשים לב לתכונותיו האישיות של הנער ולסיכויי התעסוקה.

18. מתן הדרכה בבחירת מקצוע

- (א) שר העבודה ינקוט צעדים הדרושים, לדעתו, כדי לאפשר הדרכה בבחירת מקצוע.
(ב) שר העבודה רשאי לקבוע, בתקנות, עבודות שאין לקבל להן נער אלא אם נוכח המקבל שניתנה לנער קודם הדרכה בבחירת מקצוע על ידי מוסד מוסמך, על פי סעיף 19.

19. מנגנון להדרכה בבחירת מקצוע

- (א) שר העבודה רשאי למנות אדם להיות הממונה על הדרכה בבחירת מקצוע, הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
(ב) שר העבודה יסמיך מוסדות למתן הדרכה בבחירת מקצוע ומוסד שהוסמך כאמור לא יעסיק במתן הדרכה בבחירת מקצוע אלא אנשים שיש להם ההכשרה שנקבעה על ידי שר העבודה, בתקנות.

פרק חמישי – שעות עבודה ומנוחה וחופשה שנתית

20. יום עבודה ושבע עבודה

- (א) לא יועבד נער יותר משמונה שעות עבודה ליום וארבעים שעות עבודה לשבוע.
(ב) ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג שהנער אינו עובד בו, בין על פי חוק ובין על פי הסכם או נוהג, לא יועבד נער יותר משבע שעות-עבודה.
"שעות" פירושו – הזמן שבו עומד הנער לרשות העבודה, לרבות הפסקות קצרות ומוסכמות הניתנות לנער להחלפת כוח ואויר, חוץ מהפסקות על פי סעיף 22.

21. שעות המנוחה השבועית

- (א) לא יועבד נער במנוחה השבועית.
(ב) (1) המנוחה השבועית של הנער היא לפחות שלושים ושש שעות רצופות ותכלול - לגבי נער יהודי - את יום השבת.
(2) לגבי נער שאיננו יהודי - את יום השבת או את היום הראשון או את היום השני בשבוע, הכל לפי המקובל עליו כיום המנוחה השבועית שלו.

22. הפסקות

- (א) הועבד נער שש שעות עבודה ליום או למעלה מזה, תופסק עבודתו למנוחה ולסעודה, 3/4 שעה לפחות, ובכלל זה תהיה הפסקה רצופה אחת של חצי שעה לפחות. ביום שלפני המנוחה השבועית וביום שלפני חג, ההפסקה היא של חצי שעה לפחות.
(ב) ההפסקה לא תעלה על שלוש שעות.
(ג) בשעת ההפסקה הנמשכת חצי שעה או יותר רשאי הנער לצאת מהמקום שבו הוא עובד, אלא אם היתה נוכחותו במקום העבודה הכרח לתהליך העבודה או להפעלת הציוד והשימוש בו, והנער נדרש על ידי מעבידו להישאר במקום העבודה; במקרה כזה ייחשב זמן ההפסקה כחלק משעות העבודה.

23. לימוד ושעות עבודת

- (א) נמסרה למעביד הודעה בכתב מאת מוסד מוסמך להשתלמות, האומרת שנער פלוני מבקר בימים מסויימים בשיעורי ערב של המוסד, לא יועבד הנער באותם הימים אחרי שעה 16.00.
(ב) לא ינוכה משכר עבודתו של נער על שנעדר מהעבודה לרגל ביקור בשיעורי ערב כאמור, אלא אם המוסד המוסמך להשתלמות הודיע למעביד בכתב שהנער לא ביקר בשיעורים ורק בעת השעות שבהן נעדר הנער מהעבודה על מנת לבקר בשיעורים ולא ביקר.
(ג) לענין סעיף זה, "מוסד מוסמך להשתלמות" - מוסד להשתלמות נוער עובד ששר החינוך והתרבות הסמיכו לכך או מוסד להשתלמות במסגרת חוק החניכות, תשי"ג-1953, ששר העבודה הסמיכו לכך ושפורסמה על כך הודעה ברשומות.
(ד) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות סעיף 4(ג) לחוק לימוד-חובה, תש"ט-1949, ועל סעיף 14 לחוק החניכות, תשי"ג-1953, ולא לגרוע מהן.

24. איסור עבודת לילה

- (א) נער לא יועבד ולא ירכול בלילה.
(ב) "לילה" - לגבי ילד 12 - השעות שבין 18.00 ובין 06.00.
לגבי צעיר - פרק-זמן של 10 שעות ובהן השעות שבין 20.00 ובין 06.00.
(ג) על אף האמור בסעיף 1(ב) רואים נער כמועבד, לענין סעיף זה, אם הוא עובד בבית-ספר מקצועי.

25. היתר עבודת לילה

- (א) שר העבודה רשאי להתיר העבדת צעיר עד שעה 23.00 במקום שבו עובדים במשמרות.
(ב) בתקופה שבה קיים במדינה מצב של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, רשאי שר העבודה להתיר העבדת צעיר במקום שבו עובדים במשמרות, גם אחרי שעה 23.00.
(ג) סבור שר העבודה שהדבר דרוש להשתלמותו המקצועית של צעיר שמלאו לו 17 שנה,

רשאי הוא להתיר, התרת-שעה, את העבדתו בלילה במקום שבו עובדים ברציפות.
(ד) סבור שר העבודה שרצוי לעשות כן למען האמנות, רשאי הוא להתיר, התרת שעה, העבדתו של נער שמלאו לו 10 שנים עד שעה 24.00, אם, לדעתו, הובטחו התנאים לשמירת בריאותו, חינוכו והתפתחותו המוסרית של הנער.
(ה) שר העבודה רשאי להתיר העבדת צעיר עד שעה 24.00 בחקלאות או במפעל תעשייה שבהם עובדים במשמרות ותנאים מיוחדים מצדיקים זאת, כן רשאי שר העבודה להתיר העבדת צעיר משעה 05.00 בעבודה חקלאית עונתית שבה מקדימים להתחיל בעבודה.

26. היתרים והוראות כלליות

(א) בהיתר לפי סעיף 25 ייקבע תנאי המבטיח לנער מנוחה של 14 שעות לפחות בין יום עבודה למשנהו ורשאי שר העבודה לקבוע תנאים והגבלות אחרים.
(ב) היתר לפי סעיף 25(ג) או (ד) יהיה מיוחד; היתר לפי סעיף (א) או (ב) יכול להיות כללי או מיוחד או לסוג של צעירים או מפעלים; היתר לפי סעיף 25(א) או (ה) יהיה כללי למקום או לעבודה המפורטים בהיתר וינתן לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, בארגון הגדול ביותר של נוער עובד ובארגוני מעבידים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר.
(ג) כל היתר, להוציא היתר מיוחד, והתנאים וההגבלות שנקבעו בו, וכן ביטול היתר כזה ושינוי התנאים שנקבעו בו – יפורסמו ברשומות.
(ד) מי שניתן לו היתר מיוחד יציג אותן הצגה נראית לעין, במקום שבו מעבידים לפיו, אך אם הוא מנהל פנקס לפי סעיף 31, רשאי הוא לצרף את ההיתר לפנקס.
(ה) במשלח-יד לא-תעשייתיים, כמשמעותם באמנה בדבר הגבלת עבודת-לילה של ילדים ונערים במשלח-יד לא-תעשייתיים, 1946, לא יינתן היתר לפי סעיף 25(א), אלא אם נתמלאו התנאים הקבועים בסימן ג' פסקה 2 לאמנה.

27. חופשה שנתית

(א) לגבי נער יש לקרוא בסעיף 3(א) לחוק חופשה שנתית, תשי"א-1951, "18 יום" במקום "14 יום".
(ב) הוראות סעיף זה יחולו על שנת העבודה כמשמעותה בחוק האמור שתחילתה ביום ט"ז בניסן תשי"ג (1 באפריל 1953) ועל כל שנת-עבודה שלאחריה.

פרק ששי – חובת יום לימודים

27א. חובת יום לימודים

(א) שר העבודה יטיל בצו על כל נער עובד שמלאו לו 15 שנה ועדיין לא מלאו לו 18 שנה חובת לימודים לשם הכשרה מקצועית והם יקויימו במקום שקבע לכך.
(ב) שר העבודה רשאי להחיל את חובת הלימודים בהדרגה, ובלבד שתוך חמש שנים מיום תחילת סעיף זה יטיל אותו על כל נער עובד שאין חוק החניכות, תשי"ג-1953 (להלן - חוק החניכות), חל עליו.
(ג) שר העבודה לאחר התייעצות עם שר החינוך והתרבות, יקבע תכנית לימודים מינימלית אחידה; קביעת התכנית לא תמנע הוספת שיעורים על המפורטים בה. משך הלימודים, לפי סוגי הנערים, ייקבע בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת.
(ד) צו כאמור בסעיף קטן (א) יכול שיהא כללי, או מיוחד למפעל פלוני או לסוגי מפעלים, לענפי עבודה או לאזורים גיאוגרפיים, או לבני גיל או רמת השכלה מסויימים.
(ה) בצו יכול שייקבע חובת לימודים רצופה ביום אחד בשבוע או מפוצלת לכמה ימים בשבוע, ובלבד שלא תעלה בסך הכל על תשע שעות בשבוע.
(ו) לגבי סוגי נערים מסויימים, רשאי השר לקבוע תקופות לימודים מרוכזות במשך

השנה, ואת מספר השעות בשבוע שיוקדשו ללימודים אלה.
(ז) נער החייב בחובת לימודים לפי סעיף זה זכאי לקבלם חינם, ולא יידרש לשלם כל
תשלום בעדם; הוראה זו אינה חלה על ציוד וחמרי לימוד.

27.ב. פטור מן החובה

חובת הלימודים לפי פרק זה לא תחול לגבי נער –

- (1) הלומד בבית ספר שחוק פיקוח על בתי-ספר, תשכ"ט-1969, חל עליו.
- (2) הלומד במוסד מוסמך להשתלמות כמשמעותו בסעיף 23.
- (3) הלומד בבית ספר או במוסד לימודים שרוב עובדי החינוך בו הם עובדי המדינה הפועלים בתוקף תפקידם.
- (4) הלומד בבית ספר או במוסד לימודים ששר העבודה קבע אותו כמוסד שהלימודים בו פוטרים את הנער מהחובה לפי פרק זה.
- (5) בגיל שחלה עליו חובת לימודים לפי חוק לימוד חובה, תש"ט-1949, זולת אם שוחרר מחובה זו מטעם שר החינוך והתרבות.

27.ג. סמכות פיקוח

- (א) מפקח על חניכות כמשמעותו בחוק החניכות, יפקח גם על קיום החובות לפי פרק זה ויהיו לו לשם כך הסמכויות המוקנות לו בחוק האמיר.
- (ב) מועצת החניכות שהוקמה לפי חוק החניכות תהיה מועצה מייעצת לענין הוראות פרק זה.

27ד. אישור על סיום לימודים

שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר מתן אישור על סיום חובת הלימודים לפי פרק זה.

27ה. שחרור ללימודים

- (א) מי שמעביד נער שחלה עליו חובת לימודים לפי פרק זה, חייב לשחררו מעבודה לשעות הלימודים ואין להעבידו בשעות אלה.
- (ב) לא ינוכה משכר עבודתו של נער על שנעדר מעבודתו לרגל לימודים כאמור, אלא אם הוכח כי לא השתתף בלימודים, והכל אם אין בהסכם קיבוצי החל על הנער ועל מעבידו הוראה אחרת לענין זה.
- (ג) המוסד שבו לומד הנער בשעות העדרו מעבודה יודיע למעבידו, בדרך שנקבעה, על שעות הלימודים שבהן חייב הנער ואם אכן השתתף בהן.
- (ד) שר העבודה רשאי לקבוע בהוראה כללית או מסווגת שהוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) יחולו גם לגבי נער הלומד בבית ספר או מוסד מן המנויים בסעיף 27.ב.

פרק שביעי – ביצוע ועונשין

28. פנקס עבודה

- (א) נער לא יועבד ולא ירכול, אלא אם קיים פנקס-עבודה שהוצא לשמו על ידי שר העבודה, ועל המעביד או על הנער הרוכל, הכל לפי הענין, הראיה כי קיים פנקס כאמור. פנקס-עבודה יוצא, ללא-תשלום, על פי בקשה שהוגשה, בצירוף מסמכים להוכחת גילו של הנער.
- (ב) שר העבודה יקבע, בתקנות, את הנוהל להגשת בקשה לפנקס-עבודה ואת דרך מסירתו, החזקתו והצגתו.

29. סמכויות מפקח עבודה

- (א) סמכויות של מפקח-עבודה ביחס לכל מקום שיש לו יסוד שמועבד בו נער, או שנער עוסק בו ברוכלות, הן כסמכויותיו של מפקח לפי סעיף 10(1) לפקודת מחלקת העבודה, 1943.

(ב) אדם הנמצא במקום שאליו בא מפקח-עבודה בתוקף סמכויות לפי סעיף קטן (א), וכן נער שיש למפקח-עבודה יסוד להניח שהוא עובד או רוכל - רשאי מפקח-עבודה לחקור אותו אדם, אותו נער ואת הוריו, בכל ענין הנוגע לחוק זה, אך לא יידרש איש ליתן תשובה או עדות העלולה להפלילו. מפקח-עבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר.

(ג) דין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף קטן (ב) כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.

30. מועצה לעניני נוער עובד

(א) תוקם מועצה לעניני נוער-עובד (להלן – המועצה) שתייעץ לשר העבודה בכל ענין הנוגע לחוק זה.

(ב) המועצה תהיה מורכבת מבאי-כוח הממשלה שיתמנו על ידי שר העבודה, מבאי-כוח מרכז לשכות העבודה הכלליות, ומאנשי הציבור שיתמנו על ידי שר העבודה כנציגיהם של עובדים, של נוער-עובד, של מעבידים וכן של מוסדות ציבוריים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר. נציגי עובדים יתמנו לאחר התייעצות בארגון העובדים הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים, ונציגי הנוער העובד יתמנו לאחר התייעצות בארגון הארצי המייצג את המספר הגדול ביותר של נוער-עובד, ובארגונים אחרים של נוער-עובד לפי החלטת שר העבודה, ונציגי מעבידים יתמנו לאחר התייעצות בארגונים ארציים רפרזנטטיביים של מעבידים שלדעת שר העבודה הם נוגעים בדבר.

(ג) מספר חברי המועצה לסוגיהם ייקבע על ידי שר העבודה בהודעה שתפורסם ברשומות ובלבד שמספר נציגי העובדים והנוער העובד גם יחד יהיה כמספר נציגי המעבידים.

(ד) שר העבודה, ובהעדרו מי שנתמנה על ידיו לכך, יהיה יושב-ראש המועצה.

(ה) המועצה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה במידה שלא נקבעו בתקנות.

31. רישום נערים עובדים

(א) מעביד חייב לנהל פנקס שבו יירשמו ביחס לכל נער המועבד על ידיו, הפרטים שייקבעו בתקנות.

(ב) שר העבודה יקבע, בהודעה שתפורסם ברשומות, את סוגי המעבידים שעליהם חל סעיף זה, ורשאי הוא לקבוע כאמור שהפנקס יהיה חלק מפנקס אחר שמעביד חייב לנהלו על פי חוק ששר העבודה ממונה על ביצועו.

32 פרסום הוראות החוק

מעביד שסעיף 31 חל עליו יביא את הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לידיעת הנערים המועבדים על ידיו, הכל כפי שייקבע בתקנות.

33. עבירות ועונשין

(א) מי שהעביד נער בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שיינתן לפיו, דינו – קנס חמש מאות לירות על כל נער שהועבד כאמור או מאסר חודש או שני הענשים כאחד.

(ב) מי שעשה אחת מאלה –

(1) הפריע למפקח-עבודה להשתמש בסמכויותיו או סירב להשיב לו על שאלה שהוא חייב להשיב עליה.

(2) מנע או הפריע לבדיקת ביקורת רפואית לפי סעיף 12.

(3) עבר על הוראה בדבר הצגת היתר לפי סעיף 26(ד), בדבר פנקס-עבודה לפי סעיף 28(ב), בדבר הנהלת-פנקס לפי סעיף 31 או בדבר פרסום הוראות חוק זה לפי סעיף 32, דינו – קנס חמש מאות לירות או מאסר שני שבועות או שני הענשים כאחד; אך לא יוטל על נער קנס העולה על חמישים לירות ולא יידון נער למאסר ולא ייאסר נער על אי-תשלום קנס.

34. נער המועבד על ידי מעבידים שונים

המעביד נער שלפי הרישום בפנקס העבודה הוא מועבד גם על ידי מעביד אחר, רואים את מי שהעבידו אותו יום או אותו שבוע שעות העודפות על שמונה ליום או על ארבעים לשבוע למעבידו של הנער בכל השעות, אלא אם לא ידע, ולא יכול היה לדעת, את מספר השעות שבהן כבר הועבד הנער על ידי מעביד אחר.

35. הרשאת רוכלות בניגוד לחוק

מי שהירשה או הניח לנער שיעסוק ברוכלות במפעל, בקשר למפעל או למען מפעל בניגוד לחוק זה, דינו – קנס חמש מאות לירות על כל נער שעסק ברוכלות כאמור או מאסר חודש או שני העונשים כאחד.

36. (בוטל).

37. אחריות ההורים

עסק נער ברוכלות או הועבד נער, שלא על ידי הוריו, בניגוד להוראות הפרק השני או הפרק השלישי, דין כל אחד מהוריו קנס עד מאתיים וחמישים לירות אם לא הוכיח אחד משני אלה:

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו.

(2) שנקט בכל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שהוראות הפרק השני והפרק השלישי יקויימו לגבי אותו נער.

38. אחריות חבר הנהלה או מנהל

חברה, אגודה שיתופית או כל חבר-בני-אדם אחר, שהעבידו נער בניגוד לחוק זה או שלא בהתאם לתקנות או להיתר שניתנו לפיו, רואים כאחראים לעבירה גם כל חבר-הנהלה, מנהל, שותף או פקיד של אותו חבר ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה, אם לא הוכיח אחד משני אלה:

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו.

(2) שנקט בכל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שיקויימו הוראות חוק זה.

39. ראיות

(א) תמצית מהרישום בספר התושבים לפי פקודת מרשם התושבים, תש"ט-1949, בדבר גילו של אדם, או אישור משרד הרישום המעיד שלפי הפקודה האמורה נמסרה הודעה למשרד הרישום שאדם נולד בתאריך פלוני - ישמשו ראיה לגילו של אדם בכל תביעה על פי חוק זה, אלא אם הוכח על פי תעודת-לידה שהאדם נולד בתאריך אחר.

(ב) נמצא נער במקום שבו נעשית עבודה או פועלות מכונות, רואים את הנער כעובד באותו מקום ובאותה שעה, אלא אם הוכח ההיפך.

40. (בוטל).

41. המדינה כמעביד

לענין חוק זה דין נער המועבד על ידי המדינה כדין נער המועבד על ידי כל מעביד אחר.

42. ביצוע תקנות

- (א) שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנה בכל ענין הנוגע לביצועו.
- (ב) שר העבודה לא יתקין תקנות, להוציא תקנות על פי הסעיפים 10, 31 ו-32 אלא לאחר התייעצות עם המועצה לעניני נוער-עובד המוקמת על פי סעיף 30.

43. העברת סמכויות

- (א) שר העבודה רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי הסעיפים 3, 4, 25 ו-28א, פרט לסמכות ליתן היתר כללי לפי סעיף 25(א) או (ב).
- (ב) הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.

44. אי-חלות חוק

חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951 – לא יחול על העבדת נער.

45. ביטול

פקודת העבדתם שלילדים ונערים, 1945, והתקנות שהותקנו על-פיה – בטלות.

46. תחילת תוקף

תקפו של חוק זה הוא בתום שישה חודשים או לאחר שנתקבל בכנסת.